

Odborná konferencia Mladej generácie Slovenskej nukleárnej spoločnosti
Častá – Papiernička, 26. apríl 2018

Porovnanie deterministických a stochastických výpočtových prostriedkov pri výpočtoch v oblasti optimalizácie radiačnej ochrany v priebehu vyrad'ovania jadrových zariadení

Autori: Dávid Bednár^{1,2}, Martin Lištjak², Andrej Slimák²

¹Ústav jadrového a fyzikálneho inžinierstva, Fakulta
elektrotechniky a informatiky, Slovenská republika

²VUJE, a.s., Okružná 5, 918 64 Trnava, Slovenská republika

OBSAH PREZENTÁCIE

1. Úvod
2. Predstavenie geometrií modelov
3. Popis výpočtových prostriedkov
4. Porovnanie a analýza výsledkov
5. Zhodnotenie práce a hlavné závery

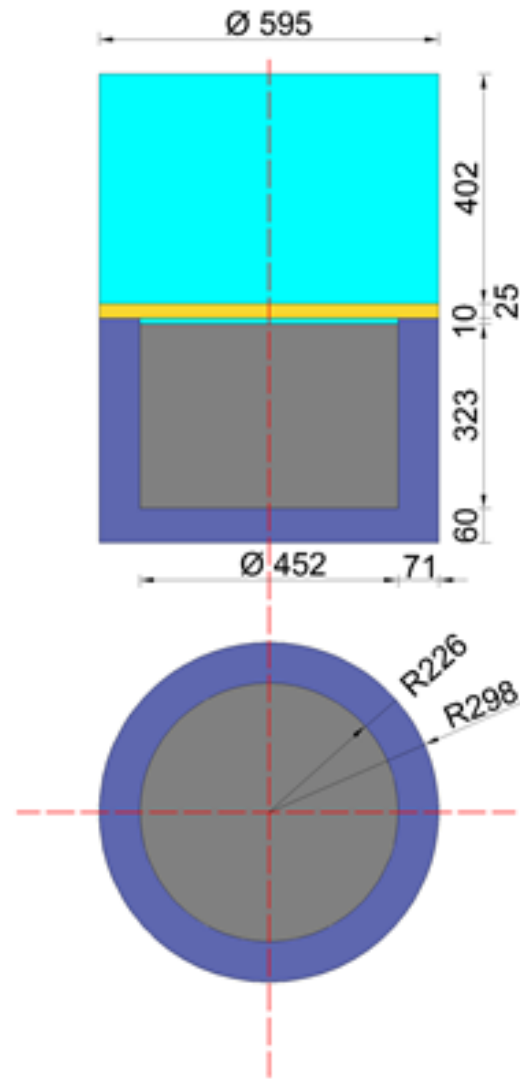
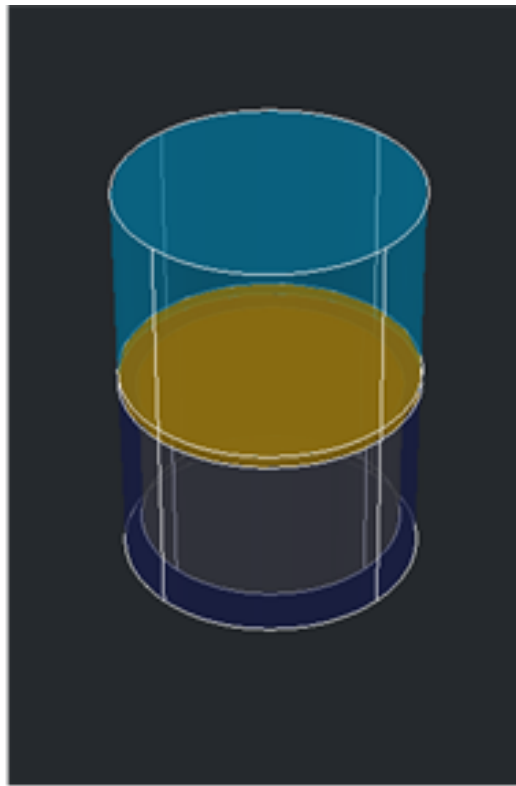
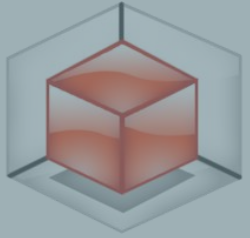
ÚVOD

- Výpočty za účelom hodnotenia radiačnej zát'aže pracovníkov
- Stochastické alebo deterministické výpočtové prostriedky?
- MCNP, Visiplan, Microshield a Mercurad

GEOMETRIE VÝPOČTOV

- Bodový zdroj a Predbetónovaný MEVA sud s cementovým produktom
- Bod výpočtu PED: 52 cm, 102 cm, 202 cm
- II typov tienenia – olovo a železo
- Monoenergetický zdroj ^{137}Cs s aktivitou **I GBq**

POZNÁMKA:

- CEMENTOVÝ PRODUKT
- VZDUCHOVÁ MEDZERA
- PREDBETÓNOVANÁ STENA
- OLOVENÉ VEKO

Obr. 2 Ilustrácia a schéma predbetónovaného MEVA sudu s cementovým produktom

VÝPOČET PED POMOCOU MCNP

- Bodový detektor – odhad fluencie v bode

$$F5 = w \frac{p(\mu)}{2\pi R^2} e^{-\int_0^R -\Sigma_t(s) ds}$$

- Konverzné koeficienty (AP geometria) z ICRP 60
- Metódy znižovania rozptylu (z anj.: Variance reduction)
- Štatistická odchýlka menej ako 1 %

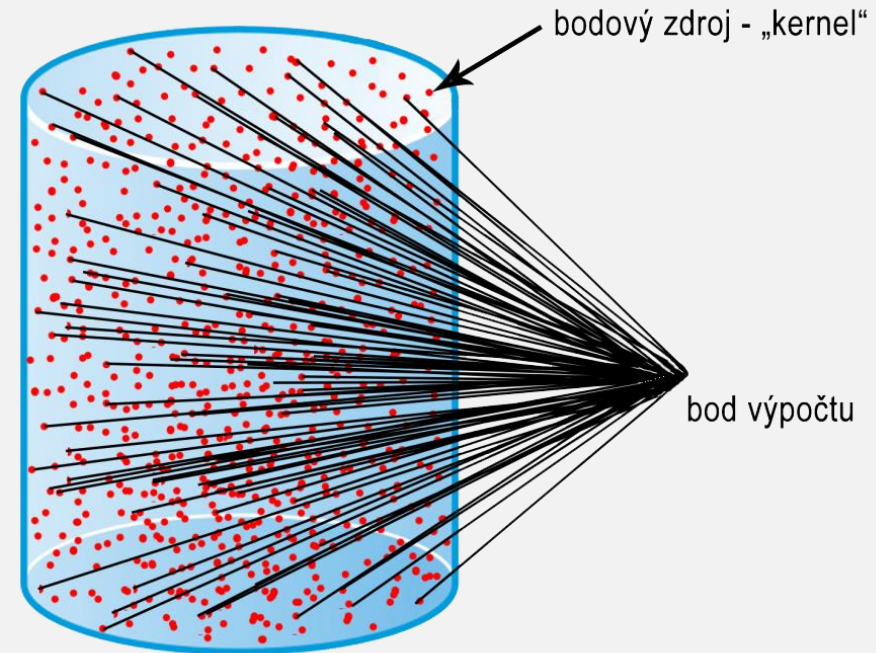
VÝPOČET PED POMOCOU VISIPLANU

- „point – kernel“ integrácia

$$D = \sum_{j=1}^m (h)_{j,AP} \left[\int_V B(x, E, \mu) \frac{S_0}{4\pi r^2} e^{-\sum_{i=1}^n \mu_i(E) x_i} dV \right]_j$$

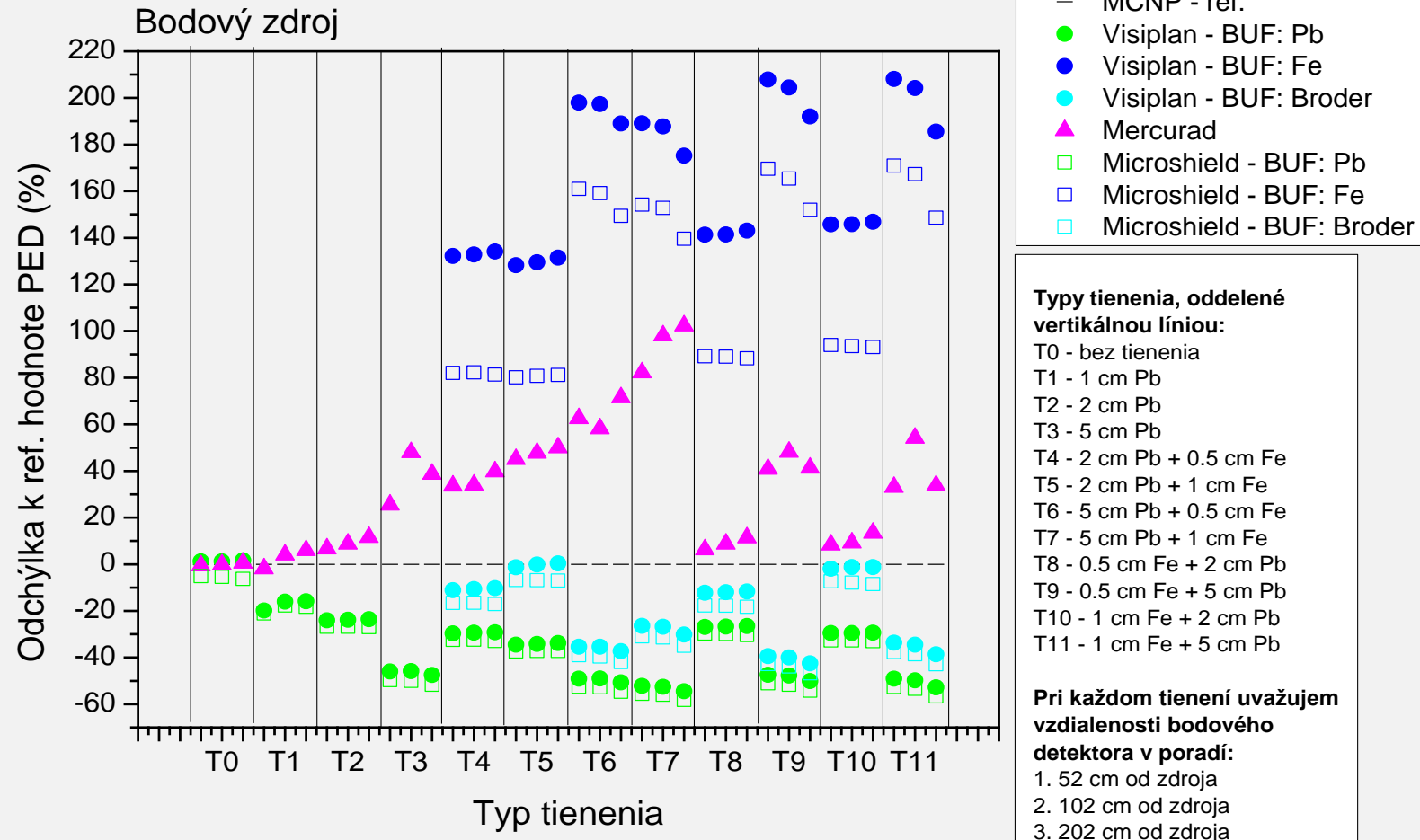
- Vzrastové faktory materiálov
- Broder-ov vzťah

$$B \left(\sum_{i=1}^N x_i \right) = B \left(\sum_{i=1}^{N-1} x_i \right) + \left[B_N \left(\sum_{i=1}^N x_i \right) - B_N \left(\sum_{i=1}^{N-1} x_i \right) \right]$$

Obr. I Ilustrácia „point - kernel“ integrácie

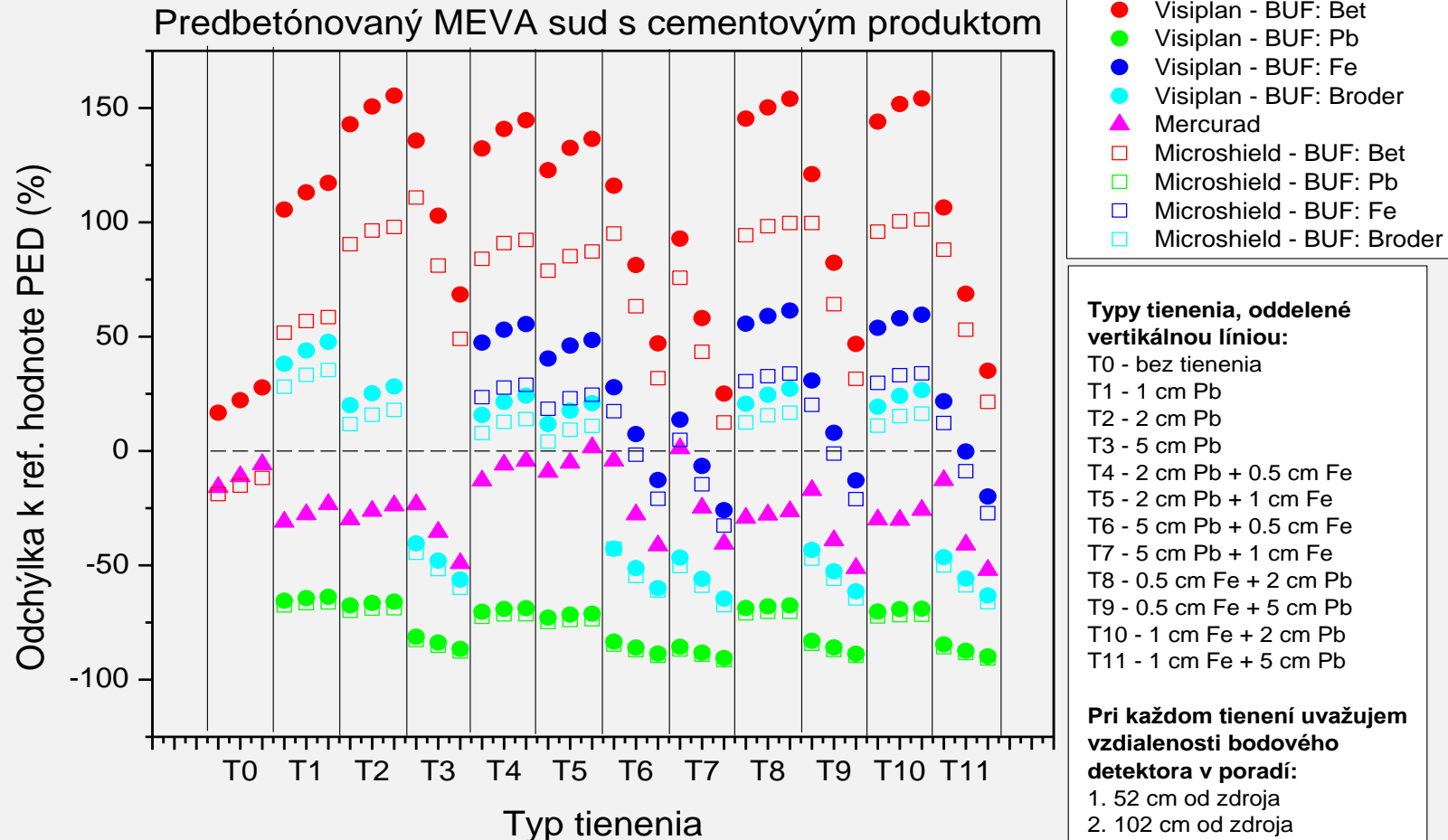
VÝSLEDKY

Obr. 3 Porovnanie výpočtov pre geometriu s bodovým žiaričom.

VÝSLEDKY

Obr. 4 Porovnanie výpočtov pre geometriu s predbetónovaným MEVA sudom.

ZHODNOTENIE A HLAVNÉ ZÁVERY

- Výsledky sú silno závislé od zvoleného vzrastového faktoru
  - konzervatívny prístup
  - najvýznamnejší materiál
  - vzťahy na výpočet BUF (Broder, Harima – Nishiwaki, Lin and Jiang a i.)
- Broder-ov vzťah je dobrá voľba pri jednoduchých geometriách s viacvrstvovým tienením
- Pri komplexných geometriách je vhodné použiť Monte Carlo

ĎAKUJEM ZA POZORNOSŤ

„POINT - KERNEL“ INTEGRÁCIA

$$D = \sum_{j=1}^m (h)_{j,AP} \left[\int_V B(x, E, \mu) \frac{S_0}{4\pi r^2} e^{-\sum_{i=1}^n \mu_i(E)x_i} dV \right]_j$$

- $(h)_j$ sú konverzné koeficienty z publikácie ICRP 51 závislé na energii incidenčného žiarenia, ktoré používa Visiplan [pSv.cm^2],
- $B(x, E, \mu)$ je vzrastový faktor závislý od hrúbky materiálu absorbátora, energii incidenčného žiarenia a materiálu [-],
- S_0 je emitancia zdroja [s^{-1}],
- $\frac{1}{4\pi r^2}$ je geometrický faktor [cm^{-2}],
- μ_i je lineárny súčiniteľ zoslabenia i-teho materiálu absorbátora v geometrii,
- x_i je hrúbka i-teho materiálu absorbátora v geometrii.

BRODER-OV VZŤAH

$$B \left(\sum_{i=1}^N x_i \right) = B \left(\sum_{i=1}^{N-1} x_i \right) + \left[B_N \left(\sum_{i=1}^N x_i \right) - B_N \left(\sum_{i=1}^{N-1} x_i \right) \right]$$

- kde x_i je hrúbka i -tej vrstvy tienenia v stredných voľných dráhach,
- B_N je vzrastový faktor pre najvzdialenejšiu vrstvu tienenia
- B je kombinovaný vzrastový faktor, pretože tento vzťah je rekurentný

BODOVÝ DETEKTOR F5

$$F5 = w \frac{p(\mu)}{2\pi R^2} e^{-\int_0^R -\Sigma_t(s) ds}$$

- $e^{-\int_0^R -\Sigma_t(s) ds}$ je celkové zoslabenie medzi bodom, kde sa odohrala nejaká udalosť a bodovým detektorom
- $p(\mu)$ je pravdepodobnosť, že sa častica rozptýli v smere bodového detektora namiesto smeru, ktorý bol určený metódou Monte Carlo
- $\frac{1}{2\pi R^2}$ je geometrický faktor, pričom R zodpovedá vzdialenosti bodu, kde nastala udalosť a bodového detektora
- w je váha častice.